

**Repere metodologice
pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a
ciclul inferior al liceului
în anul școlar 2023–2024**

Disciplina: GEOGRAFIE

BUCUREȘTI, 2023

Notă: Prezentul document se aplică la toate clasele a XI - a de liceu tehnologic special, indiferent de domeniul de pregătire profesională.

I. INTRODUCERE

PREMISE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI LA CLASA A XI-A ÎN ANUL ȘCOLAR 2023-2024

Reperete metodologice au ca scop facilitarea demersului didactic din învățământul liceal tehnologic special din anul școlar 2023-2024, pentru a elimina sau a reduce decalajele create, între curriculumul scris (materializat în programa școlară) și cel implementat (aplicarea programei), având în vedere faptul că aceste decalaje au consecințe directe asupra curriculumului realizat (achizițiile elevilor).

În procesul de aplicare a curriculumului la disciplina Geografie, la clasa a XI-a învățământ liceal tehnologic special, se va ține cont de următoarele elemente:

- structura sistemului de învățământ liceal din România;
- consultarea programei școlare în vigoare pentru clasa a –X-a, disciplina Geografie (conf. O.M.E.C. nr. 4598/09.08.2004);
- consultarea programei școlare în vigoare pentru clasa a –X-a, disciplina Geografie (conf. O.M.E.C. nr. 3252/13.02.2006);
- centrarea pe formarea/dezvoltarea de competențe ale elevului, ca subiect al activității de predare-învățare-evaluare;
- documentele europene privind achiziționarea competențelor cheie în cadrul învățământului obligatoriu;
- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la disciplina Geografie, care să asigure inserția pe piața muncii, cât și integrarea în societate a viitorilor absolvenți ai ciclului inferior al liceului tehnologic special.

Programa corespunzătoare disciplinei Geografie, învățământ liceal tehnologic special, conform Planului cadru de învățământ pentru învățământul special, clasele IX – XI, ciclul inferior al liceului filiera tehnologică, aprobat prin Ordinul MECI nr. 3414/16.03.2009, are alocată 1 oră/săptămână în trunchiul comun (TC), pentru fiecare an de studiu.

Programa școlară de geografie pentru clasa a XI-a este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice corelate cu alte competențe din aria curriculară Om și societate și cu sistemul de competențe-cheie propus de Comisia Europeană. Disciplina este denumită simplu și intuitiv: **Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane.**

Principalele domenii de conținuturi subordonate problematicii geografiei, în ciclul superior al liceului, vizează următoarele dimensiuni educaționale: dimensiunea geoecologică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, disciplina Geografie contribuie la formarea și dezvoltarea unor competențe utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive.

În acest sens, se continuă evidențierea specificului geografiei ca domeniu de cunoaștere (atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale), iar în planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară în același timp despre natură, despre societate și despre fenomenele care apar la intersecția natură –societate (mediul geografic ca mediu înconjurător al omului). În aceste condiții, geografia își evidențiază mai bine funcția educațională de disciplină integratoare între științele despre om și societate și științele despre natură, prin competențele inter- și transdisciplinare, derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor.

II. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

În scopul **proiectării unui parcurs educațional centrat pe nevoile de învățare ale elevilor** se recomandă:

- analiza programelor școlare pentru clasa a X-a și pentru clasa a XI-a – disciplina Geografie;
- la începutul anului școlar este necesară realizarea unei evaluări inițiale temeinice și ajustarea planificării inițiale pe baza rezultatelor evaluării;
- proiectarea evaluării inițiale cu rol de diagnoză și prognoză ca reper în identificarea nivelului de pregătire al elevilor la începutul unui an școlar, al competențelor dobândite în raport cu vârsta cronologică și nivelul de școlarizare.
- stabilirea competențelor minimale pe care orice elev trebuie să le realizeze și poate extinde sfera acestora, în funcție de specificul clasei și de performanțele elevilor;
- adaptarea conținuturilor la specificul psihoindividual al elevilor având în vedere atât aspectul cantitativ cât și aspectul calitativ;
- adaptarea strategiilor didactice având în vedere mărimea și gradul de dificultate al sarcinii, metodele de predare (metode de învățare prin cooperare, metode activ -participative, jocul didactic), materialul didactic (intuitiv), timpul de lucru alocat, nivelul de sprijin;
- adaptarea procesului de evaluare, având în vedere ca finalitate dezvoltarea unor capacități și abilități cerute de operarea cu terminologia, relațiile, procesele și fenomenele din domeniul Geografiei etc.;
- proiectarea activităților de învățare prin care se va facilita remedierea conținuturilor învățării, ca urmare a evaluării inițiale;
- proiectarea activităților de învățare din perspectiva accesului la mediul online (sincron/asincron) și la noile tehnologii;
- proiectarea unor activități de învățare care se adresează elevilor din familii dezavantajate.

Competențele generale vizează, în forma în care sunt prezentate în programa de Geografie pentru clasa a XI-a, ansamblul ciclului superior al liceului.

Pentru clasa a XI-a, competențele specifice sunt selectate după specificul disciplinei școlare (Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane), urmărindu-se în mod prevalent acele competențe care pot fi atinse prioritar, prin oferta respectivă de conținuturi. De altfel, chiar formularea unor competențe specifice pentru această clasă a presupus nuanțări terminologice, pentru a fi sugerată mai explicit legătura cu sistemul de conținuturi oferite. În acest fel se asigură o anumită specificitate, fără a favoriza prezența unor conținuturi „în sine”.

Competențele generale (CG) :

1. Utilizarea adecvată a terminologiei și a limbajelor specifice, pentru explicarea mediului geografic
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și la sistemele sale componente
3. Relaționarea elementelor și a fenomenelor din natură și din societate cu reprezentările lor cartografice, grafice sau pe modele

Competențe specifice – Geografie. Probleme fundamentale ale lumii contemporane, clasa a XI-a :

- 1.1. Prezentarea în scris și orală a aspectelor definitorii ale mediului înconjurător, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului

- 1.2. Prezentarea rezultatelor investigațiilor realizate asupra mediului înconjurător, cu ajutorul terminologiei specifice geografiei
- 1.3. Explicarea unei realități investigate (direct sau indirect), prin utilizarea limbajului științific specific domeniului
- 1.4. Documentarea asupra problematicii domeniului, valorificând adecvat semnificațiile termenilor cheie de specialitate
- 1.5. Formularea de probleme referitoare la regionalizare și globalizare, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului
- 2.1. Explicarea proceselor naturale din mediul înconjurător (geografic) ca reflectare a fenomenelor și a proceselor studiate în cadrul științelor naturii (Fizică, Biologie, Geologie, Chimie)
- 2.2. Aplicarea elementelor semnificative, conceptuale și metodologice, specifice științelor naturii și științelor sociale, pentru studierea mediului înconjurător
- 2.3. Explicarea relațiilor observabile dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător, prin analiza unor sisteme și structuri (teritoriale și funcționale)
- 2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului
- 2.7. Aplicarea de elemente explicative semnificative, specifice științelor sociale, în interpretarea proceselor referitoare la globalizare
- 3.1. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice, pentru interpretarea și prezentarea realității observate
- 3.2. Utilizarea informației cartografice, pentru explicarea problemelor legate de regionalizare și globalizare
- 3.3. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice minime, pentru interpretarea și exprimarea realității analizate mediat
- 3.4. Utilizarea informației cartografice, pentru explicarea sistemului economic și geopolitic mondial

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație
- Curiozitatea pentru explorarea realității înconjurătoare
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață
- Disponibilitatea pentru învățarea permanentă, utilizând metode și tehnici investigative

Planificarea propusă este orientativă conform programei școlare în vigoare. Profesorul de geografie din învățământul special are libertatea și responsabilitatea de a alege competențele specifice, conținuturile care pot fi parcurse, numărul de ore alocat, în urma analizei evaluării inițiale, în funcție de nivelul de achiziții, tipul și gradul de dizabilitate, particularitățile psihonoemoționale și cognitive ale elevilor.

Profesorul de geografie are libertatea și responsabilitatea de a selecta/adapta conținuturile respectând unitățile de învățare, de a alocă un număr mai mic sau mai mare de ore în funcție de specificul/profilul/specializarea profesională și de nivelul achizițiilor anterioare.

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ
PROBLEME FUNDAMENTALE ALE LUMII CONTEMPORANE
ANUL ȘCOLAR 2023-2024

Unitatea școlară:

Profesor:

Aria curriculară: **Om și societate**

Disciplina: **Geografie**

Clasa: a **XI**-a

Nr. ore alocate: **1 oră/săpt.** (TC); 1oră x 35 săpt. = **35 ore/an conform Planului de învățământ pentru învățământul special - clasele a IX-a-a XI-a, ciclul inferior al liceului, filiera tehnologică, aprobat prin nr. 3414/16.03.2009**

Stagiu de pregătire practică comasată : **2 săpt. conform Planului de învățământ pentru învățământul special - clasele a IX-a-a XI-a, ciclul inferior al liceului, filiera tehnologică, aprobat prin nr. 3414/16.03.2009**

Modulele conform structurii anului școlar 2023-2024- Municipiul București, aprobată prin OME nr. 3800/09. 03.2023:

Modulul I : 11 septembrie -27 octombrie 2023 = 7 săptămâni x 1oră= 7 ore/modul

Modulul II: 6 noiembrie -22 decembrie 203 =7 săptămâni x 1 oră = 7 ore/modul

Modulul III : 8 ianuarie-18 februarie 2024= 6 săptămâni x 1 oră = 6 ore/modul

Modulul IV : 26 februarie -26 aprilie 2024 = 9 săptămâni x 1oră = 9 ore/modul- 1 săptămână Școala verde= 8 ore/modul

Modulul V : 8 mai -28 iunie 2024 = 8 săptămâni x 1 oră = 8 ore/ modul- 1 săptămână Școala altfel= 7 ore/modul

<i>Unitatea de învățare</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi</i>	<i>Nr. de ore alocate</i>	<i>Săptămâna</i>	<i>Observații/Evaluare</i>
MODUL DE ÎNVĂȚARE I (11 septembrie -27 octombrie 2023)					
I. Mediul înconjurător – problemă fundamentală a lumii contemporane <i>A. Mediul înconjurător, factorii geoeologici, tipuri de medii și peisaje geografice</i>	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elemente de geografie fizică și umană (evaluare inițială) ▪ Mediul înconjurător – aspecte generale ▪ Factorii geoeologici – aspecte generale ▪ Geosistemul, ecosistemul și peisajul geografic ▪ Tipurile de medii geografice ▪ Tipurile de peisaje geografice <p><i>Recapitulare și evaluare</i></p>	7	S1 – S7	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₁)
<i>Vacanță (28 octombrie – 5 noiembrie 2023)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE II (6 noiembrie -22 decembrie 2023)					
I. Mediul înconjurător – problemă fundamentală a lumii contemporane <i>B. Degradarea și protecția mediului</i>	1.1. 1.2. 1.4. 2.3. 2.4. 3.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hazarde naturale și antropice ▪ Despăduririle, deșertificarea și poluarea – efecte ale activităților umane asupra mediului ▪ Protecția, conservarea și ocrotirea mediului ▪ Managementul mediului înconjurător <p><i>Recapitulare și evaluare</i></p>	7	S8 – S14	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₂)
<i>Vacanță (23 decembrie 2023 – 8 ianuarie 2024)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE III (8 ianuarie-18 februarie 2024)					
II. Regionalizarea și globalizarea lumii contemporane	1.5. 2.7. 3.2.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dimensiunile și domeniile regionalizării și globalizării ▪ Identitatea, uniformizarea și diversitatea lumii contemporane <p><i>Recapitulare și evaluare</i></p>	3	S15 – S20	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₃)

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

III. Populația, resursele naturale și dezvoltarea lumii contemporane	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluții geodemografice contemporane. ▪ Diferențieri regionale ▪ Resursele umane și dezvoltarea 	3		Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare		
	1.4.						
	2.3.						
	3.3.						
<i>Vacanță (19 februarie – 25 februarie 2024)</i>							
MODUL DE ÎNVĂȚARE IV* (26 februarie -26 aprilie 2024)							
III. Populația, resursele naturale și dezvoltarea lumii contemporane	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raportul dintre așezări și dezvoltare. ▪ Tendințe ale evoluției așezărilor umane ▪ Resursele naturale și agricole. Impactul exploatarei și valorificării resurselor asupra mediului ▪ Gestionarea resurselor, dezvoltarea economică și dezvoltarea durabilă 	4	S21 – S29 (orientativ)	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₄)		
	1.4.						
	2.3.						
	2.4.						
3.3.	<i>Recapitulare și evaluare</i>						
IV. Sistemul economic și sistemul geopolitic	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluția economiei mondiale și sistemul economic mondial ▪ Sistemul geopolitic mondial actual ▪ Ansambluri economice și geopolitice mondiale actuale – aspecte generale 	4		Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare		
	2.4.						
	3.4.						
<i>*include o săptămână de instruire practică în Programul „Săptămâna verde“ (la decizia unității de învățământ, între S21 și S29)</i>							
<i>Vacanță (27 aprilie – 7 mai 2024)</i>							
MODUL DE ÎNVĂȚARE V* (8 mai -28 iunie 2024)							
IV. Sistemul economic și sistemul geopolitic	1.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rolul unor state în sistemul mondial actual: Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Japonia, China, India, Brazilia ▪ Organizarea spațiului mondial (țări în dezvoltare, țări dezvoltate, alte categorii de țări). Raportul Nord – Sud ▪ De la lumea unipolară la lumea multipolară 	7	S30 – S37 (orientativ)	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₅) Evaluare finală		
	2.4.						
	3.4.					<i>Recapitulare și evaluare</i>	
						<i>Recapitulare și evaluare finală</i>	
<i>*include o săptămână de instruire practică în Programul național „Școala altfel“ (la decizia unității de învățământ, între S30 și S37)</i>							

NOTĂ:

- Planificarea calendaristică este întocmită în conformitate cu Planul-cadru de învățământ pentru clasa a XI-a, pentru învățământul special inferior al liceului, filiera tehnologică, aprobat prin **OMECI nr. 3414/16.03.2009**, programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a XI-a, **aprobată prin OMEC nr. 3252/13.02.2006**, structura anului școlar 2023-2024 aprobată prin OME nr. 3800/09.03.2023 și metodologia de proiectare și de organizare a instruirii promovată de ghidurile metodologice de curriculum și didactică.
- În conformitate cu prevederile din **OME nr. 3800/09. 03.2023** privind structura anului școlar 2023-2024, se are în vedere:
 - Programul național „Școala altfel“ și Programul „Săptămâna verde“ se desfășoară în perioada 11 septembrie 2023-26 aprilie 2024, în intervale de câte 5 zile consecutive lucrătoare, a căror planificare se află la decizia unității de învățământ. Derularea celor două programe se planifică în intervale de cursuri diferite.
 - La clasele din învățământul liceal - filiera tehnologică și din învățământul profesional, în perioadele dedicate programelor „Școala altfel“ și „Săptămâna verde“, se organizează activități de instruire practică urmărind și scopul acestor programe.

III. EVALUAREA GRADULUI DE ACHIZIȚIE A COMPETENȚELOR ANTERIOARE

Evaluarea inițială are drept scop cunoașterea potențialului de învățare al elevului la începutul clasei a XI a, care reprezintă începutul unui nou ciclu de învățământ

Profesorul are responsabilitatea de a asigura toate condițiile unei evaluări adecvate vârstei și nivelului de școlarizare având drept obiectiv stabilirea nivelului cognitiv al elevului/reprezentarea cât mai exactă a situației existente la data evaluării, stabilirea competențelor ce urmează să fie evaluate, conținuturile specifice, alegerea tipurilor de itemi, construirea itemilor și asamblarea lor în test, realizarea baremului de evaluare și notare.

Rezultatele testului de evaluare se pot obține instantaneu, în cazul evaluării online folosind instrumentele specifice sau cel târziu într-o săptămână în cazul unei evaluări clasice.

În ambele variante profesorul identifică problemele: vocabular sărac, lipsa corelațiilor dintre fenomene și procese, dificultăți în citirea și interpretarea materialelor grafice, cartografice etc.

Recomandări:

- elaborarea unor sarcini de evaluare (itemi) care să verifice gradul de formare a competențelor specifice din clasa a X-a, având în vedere că nivelul de pregătire inițială a elevilor este diferit, în funcție de deficiență/dizabilitate;
- proiectarea unor sarcini de evaluare care să vizeze o competență specifică;
- se recomandă elaborarea unor sarcini de evaluare cu grade diferite de complexitate pentru identificarea exactă a gradului de structurare/formare a competenței specifice;
- itemii trebuie concepuți, având în vedere și dimensiunea cognitivă, ceea ce permite o diferențiere a acestora din punct de vedere al complexității;
- înainte de administrarea testului de evaluare inițială profesorul trebuie să le explice elevilor cerințele din test pe înțelesul lor.

Aplicarea testului inițial

- Stabilirea competențelor din clasa a X-a de evaluat
- Formularea itemilor

Formularea problemei

- Identificarea greșelilor tipice
- Identificarea competențelor nestructurate sau insuficient structurate

Evaluare

Pentru stabilirea intervențiilor de tip remedial, prezentăm mai jos un exemplu de test ce poate fi utilizat la evaluarea inițială.

Exemplu: TEST DE EVALUARE ÎNȚIALĂ
Disciplina: Geografie
Clasa a a XI-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Subiectul I. Urmăriți cu atenție harta politică a Europei de mai sus.

Scrieți numele statelor marcate pe hartă, cu literele:

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

Scrieți numele capitalelor marcate pe hartă, cu numerele:

- 1.
- 2.
- 3.

4.
5.

Subiectul II. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Evenimentul major care a determinat modificări recente ale hărții politice în Europa a fost:
a. primul război mondial b. căderea comunismului c. migrația d. al doilea război mondial

2. Statul cel mai populat este:

- a. India b. Bangladesh c. China d. Monaco

3. Bilanțul natural al populației reprezintă diferența dintre natalitate și:

- a. fertilitate b. natalitate c. mortalitate d. mortalitate infantile

4. Urbanizarea este procesul de transfer al populației din zonele rurale spre cele:

- a. urbane b. periferice c. suburbane d. centrale

5. Majoritatea țărilor din Africa prezintă:

- a. mortalitate scăzută b. natalitate ridicată c. speranță de viață ridicată d. urbanizare accentuată

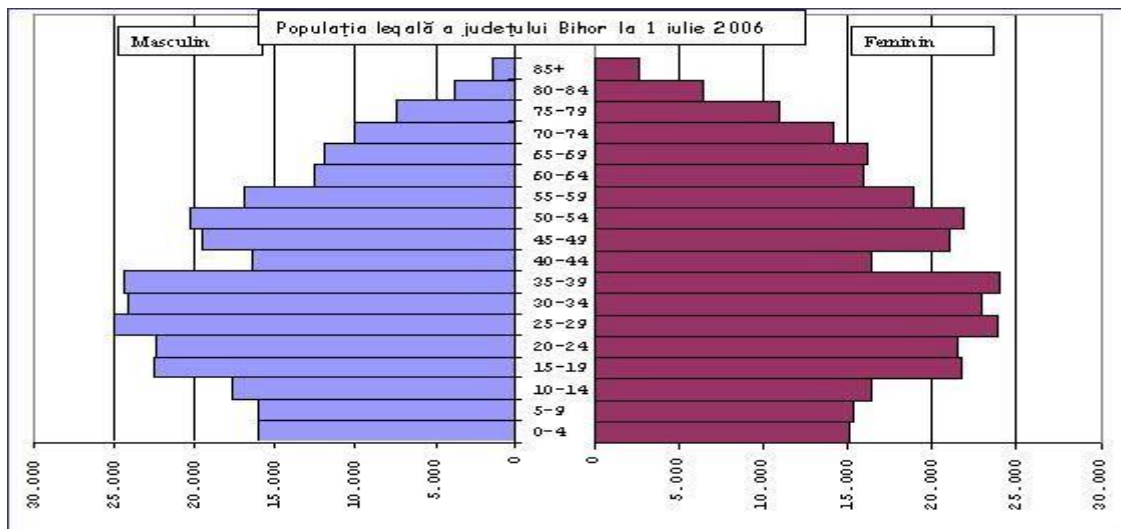
6. Religia musulmană predomină în:

- a. Australia b. Argentina c. India d. Indonezia

7. Trenuri de mare viteză se găsesc în:

- a. Rusia b. India c. Grecia d. Franța

Subiectul III. Reprezentarea grafică de mai jos prezintă evoluția populației pe grupe de vârstă și sex.

Precizați:

1. valoarea maximă a populației masculine;
2. grupa de vârstă de sex feminin cu valoarea de 15.000 persoane;
3. grupa de vârstă sub valoarea de 5.000 persoane;

Subiectul IV. Europa este cea mai atractivă zonă din lume din punct de vedere turistic. Motivați, pe scurt, această afirmație.

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Subiectul I.

Se acordă câte 3 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

A	Polonia	3 p
B	Portugalia	3 p
C	Elveția	3 p
D	Regatul Unit	3p
E	Albania	3p
1	Viena	3p
2	Sofia	3p
3	Madrid	3p
4	Kiev	3p
5	Zagreb	3p

30 puncte

Subiectul II.

Se acordă câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1.	b.	5 p
2.	c.	5 p
3.	c.	5 p
4.	a.	5 p
5.	b.	5 p
6.	d.	5 p
7.	d.	5 p

35 puncte

Subiectul III.

Se acordă câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1.	valoarea maximă a populației masculine: 25 000	5 p
2.	grupa de vârstă de sex feminin cu valoarea de 15.000: 0-4 ani	5 p
3.	grupa de vârstă sub valoarea de 5.000: peste 85 ani	5 p

15 puncte

Subiectul IV.

Se acordă cele 10 puncte dacă explicația cuprinde referiri la multitudinea resurselor turistice (naturale, antropice), infrastructura foarte dezvoltată etc.

IV. RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA NOILOR ACHIZIȚII

După aplicarea probei de evaluare inițială și analiza rezultatelor, fiecare cadru didactic va decide, în funcție de situația specifică identificată, intervenția de tip remedial necesară.

Pentru fiecare lacună/greșeală tipică pe care ați evidențiat-o, pregătiți-vă o strategie de prevenire/remediere: metodă, mijloace didactice, modalități de organizare a învățării.

Activitatea principală a profesorului de geografie o reprezintă, după cum este cunoscut, aplicarea curriculumului școlar în întregul său.

Programa de geografie pentru clasa a XI-a, centrată pe dimensiunea geografică a problemelor fundamentale ale lumii contemporane favorizează realizarea unor activități educaționale axate pe elementele programei, îndeosebi pe sistemul acesteia de competențe și conținuturi.

Pentru aplicarea programei de Geografie pentru clasa a XI-a, și pentru dezvoltarea învățării în clasă, ar fi utilă utilizarea următoarelor categorii și tipuri de activități ale elevilor, ale profesorilor și cele rezultate din urma interacțiunii elev-profesor:

1. exersarea (într-o formă orală sau scrisă) a terminologiei specifice, prin forme și structuri atractive, cu un pronunțat caracter inovativ (prezentări structurate, relaționarea informației cartografice cu informația scrisă);
2. raportarea terminologiei specifice la terminologia altor discipline școlare, pentru utilizarea corectă și coerentă a acesteia, în situații diferite de învățare și de viață;
3. utilizarea suporturilor cartografice și grafice, pentru înțelegerea realității ilustrate și pentru explicarea acesteia;
4. utilizarea unor surse suplimentare diferite de instruire (manual, atlas, fișe de lucru, caiet) în structuri atractive, bazate pe o proiectare eficientă a instruirii, prin proiectarea (planificarea) anuală și proiectarea unităților de instruire;
5. exersarea unor activități de învățare care să faciliteze educația permanentă, prin practicarea unei metodologii transdisciplinare, a unor metode specifice altor discipline (TIC și forme moderne de informare și de documentare);
6. raportarea elementelor oferite prin conținuturi la domeniile școlare abordate de alte discipline (Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Istorie, Socio-umane) pentru sesizarea caracterului obiectiv și integrat al problematicii lumii contemporane;
7. realizarea unor activități investigative minime;
8. centrarea competențelor și a conținuturilor pe elemente relevante și de interes actual din lumea contemporană ca întreg (dar cu precădere din spațiul extraeuropean), urmând ca în clasa următoare centrul de interes să fie focalizat pe România, Europa și Uniunea Europeană.

Pentru formarea competențelor specifice planificate cadrele didactice pot utiliza toate tipurile de metode:

- **Metode expositive de comunicare orală** (povestirea, expunerea liberă, expunerea sistematică, descrierea ș.a.);
- **Metode conversativ-interogative** (de tip dialog) (conversația liberă, conversația dirijată, conversația euristică, conversația evaluativă, brainstorming, dezbateră, discuția în grupuri mici (socratică), discuția frontală, discuția individuală, problematizarea, discuția de grup (focus grup), forumul);

- **Metode explicative** (demonstrative) (explicația mediată, explicația nemediată, demonstrația, explicația bazată pe utilizarea resurselor de instruire, demersul argumentativ, demersul structurat pe o situație problemă, experimentul);
- **Metode bazate pe explorarea informațiilor scrise** (lucrul cu manualul, explorarea informației scrise (articole, cărți, texte ș.a.), lectura, explorarea informației cartografice, explorarea informației virtuale, studiul independent, informarea și documentarea);
- **Metode bazate pe explorarea informațiilor cartografice** (explorarea informației cartografice, trecerile de scară, transformarea informației cartografice, construirea unor schițe cartografice simple);
- **Metode de instruire bazate pe modele și imagini** (explorarea informației grafice, a modelelor, imaginilor, utilizarea organizatorilor grafici, utilizarea modelelor fizice, explorarea informațiilor video, instruirea programată);
- **Metode bazate pe explorarea realității obiective** (colectarea datelor primare, observarea liberă, observarea dirijată, observare explicativă, analiza documentelor);
- **Metode bazate pe acțiune** (explorarea realității, exercițiul și rezolvările de probleme, studiul de caz, lucrările practice, lucrul cu fișele, simularea, e-learning, proiectul, portofoliul ș.a.);
- **Metode și tehnici de dezvoltare a spiritului critic și creativ** (metoda cubului, predării reciproce, mozaicului, cvintetului, tehnica ciorchinului, tehnica turul galeriei, sinectica, Frisco, brainwriting, Philips 6-6, controversa creativă, vizualizarea creativă);
- **Metode de formare a sistemului de atitudini și valori** (structurile ilustrative, structurile situaționale, analiza critică, opinia, exemplul, contraexemplul, recompensa, constrângerea).

Clasa: a XI-a

Tema: **Despăduririle, deșertificarea și poluarea – efecte ale activităților umane asupra mediului**

Exemplu de formare/dezvoltare a competenței specifice: 1.1. Prezentarea în scris și orală a aspectelor definitorii ale mediului înconjurător, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului

Obiectiv operațional: să argumenteze opiniile personale cu privire la procesele de despădurire și deșertificare la nivel global, regional și local.

Metode didactice: dezbateră, argumentarea.

Elevilor li se propune să spună opiniile personale cu privire la procesele de despădurire și deșertificare și efectele acestora asupra mediului.

Elevii discută și dezbate care sunt cauzele ce au determinat apariția acestei probleme.

Descrierea procesului/ a fenomenului geografic	Opinia personală	Efecte negative
<p>Despădurirea reprezintă acțiunea prin care arborii și arbuștii sunt tăiați sau arși în mod nerațional de către om. Dacă în urmă cu 2 000 de ani, suprafața forestieră deținea 55 % din suprafața uscatului, în prezent, deține 26 %.</p> <p>Deșertificarea este fenomenul de extindere a arealelor deșertice, de degradare a terenurilor din zonele aride și semiaride, rezultat din îmbinarea reducerii cantității</p>	<p>Motivele despăduririlor sunt utilizarea lemnului pentru foc, construcții sau materie primă pentru industrie și extinderea terenurilor agricole și a așezărilor umane.</p> <p>Procesul de deșertificare poate fi ținut sub control, dacă sunt irigate terenurile predispuse deșertificării sau dacă se amenajează perdele forestiere de</p>	<p>Micșorarea suprafețelor de păduri;</p> <p>Dispariția speciilor de plante și animale/reducerea biodiversității;</p> <p>Accelerarea eroziunii terenurilor defrișate, pierderea unor arbori cu lemn prețios, creșterea frecvenței inundațiilor.</p> <p>În Africa, deșertul Sahara s-a extins considerabil, ajungând în nord până la Marea Mediterană, în vest – până la țărmul Oceanului Atlantic, iar spre est – până în Somalia. Spre sud deșertificarea</p>

de precipitații atmosferice cu unele activități umane	protecție.	avansează, afectând zona de stepă numită Sahel.
---	------------	---

Activități de învățare pentru remediere și recuperare

Activitățile remediale se pot desfășura prin diferențiere în clasă sau prin activitate pe grupe mici, sub forma activităților suplimentare. De asemenea, profesorii pot crea programe educaționale individualizate, cu sprijin intensiv de remediere pentru a ajuta elevii să-și consolideze cunoștințele de bază la diferite discipline de studiu, să stăpânească metodele de învățare, să-și consolideze încrederea și să sporească eficacitatea.

Activitățile remediale pot fi organizate în situațiile în care profesorul a identificat nivelul precar al achizițiilor elevului:

- în urma rezultatelor obținute la evaluarea inițială de la începutul anului școlar (care permite, în cazul de față, evaluarea gradului de dobândire a competențelor specifice stabilite prin curriculumul clasei a X-a);
- în urma evaluărilor sumative de la finalul unităților de învățare;
- atunci când profesorul observă că progresul în învățare, ca urmare a evaluărilor formative, este prea lent;
- atunci când elevul conștientizează că are nevoie de sprijin și îl solicită.

Câteva sugestii de organizare a activităților remediale:

- activitățile remediale nu presupun reluarea predării unor teme. Sarcinile de lucru vor fi elaborate diferențiat, în funcție de nevoile fiecărui elev;
- profesorul poate proiecta mai multe activități de remediere pentru structurarea unei competențe;
- activitățile remediale necesită a fi centrate pe aspectele la care elevii nu au obținut rezultatele scontate, pe greșelile tipice pe care profesorii le identifică în răspunsurile elevilor, în urma aplicării unei sarcini de evaluare.

Resurse educaționale utile pentru integrarea în activități didactice la disciplina geografie:

1. <https://new.edmodo.com/> - este cea mai mare platformă pentru activități de învățare on-line din lume, dedicată profesorilor, elevilor și părinților. Reprezintă o resursă uriașă pentru activitățile de învățare la geografie și nu numai (proiecte de lecții, teste, prezentări etc.), permite realizarea unor clase virtuale foarte interactive, cu numeroase instrumente de evaluare, comunicare, socializare în mediul virtual.
2. <https://quizizz.com/> - este o platformă educațională dedicată realizării de teste cu itemi obiectivi. Permite gestionarea eficientă on-line a evaluării, de la proiectare, participarea elevilor până la interpretarea rezultatelor sub forma unor statistici foarte variate și relevante. Un avantaj important este posibilitatea integrării suportului cartografic în realizarea itemilor.
3. <https://www.studystack.com/> - StudyStack este o aplicație on-line care generează jocuri ce pot fi utilizate în activitățile de învățare și evaluare, pe baza unor date pe care le creează profesorul. Are o importantă secțiune dedicată geografiei și se pot utiliza resurse deja create de utilizatori din toată lumea. Este un instrument util pentru dezvoltarea unor activități mai captivante, mai ales pentru elevii cu un ritm mai lent de învățare.
4. pachetul de lecții interactive pentru disciplina geografie, inclus în **platforma AEL**- unele lecții interactive pot fi utile pentru recapitularea unor probleme de geografie fizică, în special legate de relief (relieful climatic și relieful antropoc, relieful petrografic și structural, relieful terestru).

5. <https://online.seterra.com/ro> - jocuri geografice on-line; permite o învățare activă a unor elemente precum: mări și oceane, state, orașe, capitale etc. cu ajutorul exercițiilor practice pe hartă.
6. <http://geografilia.blogspot.ro/> - blogul oferă hărți interactive, teste on-line de bacalaureat, fișe de lucru, articole didactice, lecții, jocuri, filme documentare cu tematică geografică etc.
7. <http://www.profudegeogra.eu/> - site-ul oferă hărți interactive, hărți tematice, hărți mute, teste de bacalaureat, rezolvări de subiecte, jocuri, lecții video, fișe de evaluare, cărți de specialitate, articole cu temă geografică, etc.
8. <http://www.geogra.ro/joc/> - site-ul oferă jocuri geografice on-line destinate consolidării cunoștințelor și diferite teme și aplicații.
9. <https://en.climate-data.org/> - climate-data furnizează numeroase exemple de climograme și date climatice. Este un bun instrument pentru analiza climatelor Europei, dar și pentru interpretarea graficelor.
10. <https://www.purposegames.com/games/> - acest site include numeroase jocuri geografice, cu abordări mai diversificate, inclusiv de jocuri de tip puzzle.
11. <http://ro-geo.ro/jocuri/> - site-ul oferă jocuri interactive pe hărți, pentru diferite elemente geografice.
12. <https://edpuzzle.com/media/60757d14523a68410ed3bdc5>
13. <https://geografiedb.blogspot.com/search/label/plan%20de%20lectie%20Geografie>
14. <https://www.hubproedus.ro/clase-85.html>
15. <https://wordwall.net/ro/resource/10484407/geografie/tipuri-de-lacuri-%c3%aenrom%c3%a2nia>
16. <https://www.youtube.com/watch?v=e6zkNyLKplo>
18. <https://geografiedj.wordpress.com/invatarea-de-acasa/liceu/ix/>
19. <https://view.livresq.com/view/5ef389a44099f45df65e5f8a/>
20. <https://www.worldometers.info/ro/> - Date statistice

V. ADAPTAREA LA PARTICULARITĂȚILE/CATEGORIILE DE ELEVI CU DIZABILITĂȚI

Procesul de adaptare curriculară este unul permanent, fie că se referă la programe, planificări, activități de învățare sau instrumente de evaluare, la școala în format fizic, hibrid sau online.

În elaborarea instrumentelor de evaluare, în consolidarea achizițiilor, în proiectarea și realizarea activităților de învățare, în selectarea strategiilor, cadrul didactic trebuie să țină cont de abilitățile individuale ale elevului, mai ales în contextul cerințelor educaționale speciale (gradul de handicap, tipul de dizabilitate, contextul medical) și al mediului din care provine și în care se dezvoltă elevul (mediul urban, mediul rural, copii instituționalizați, copii de etnii diferite, copii din medii sociale defavorizate, copii aflați în alte situații vulnerabile).

De asemenea, cadrul didactic trebuie să aibă în vedere adaptarea procesului instructiv-educativ în funcție de condițiile de desfășurare a activităților didactice (numărul de elevi din clasă, dotările cu echipamente tehnice moderne, clase eterogene cu dizabilități variate și cu nivel diferit de achiziții al elevilor, stiluri de învățare diferite). În acest sens, proiectarea de activități se va face diferențiat, pe niveluri cognitive și de achiziții minimale, medii și înalte, pe stiluri de învățare diferite

(vizual, auditiv, kinestezic). Evaluarea diferențiată este un instrument care vine în sprijinul unui proces didactic eficient și realist.

Ca repere orientative în designul adaptării, câteva întrebări premergătoare procesului pot oferi un punct de plecare util:

Unde predau- pentru proiectarea fiecărei activități de învățare, se au în vedere particularitățile de învățare ale elevilor, se vor analiza resursele procedurale, materiale și de timp optime. Resursele presupun metode și procedee, forme de organizare a învățării, mijloace didactice, timp alocat. Analiza resurselor se realizează în relație directă cu activitățile de învățare, întrucât acestea descriu contextul în care se produce învățarea. Pornind de la activitatea de învățare propusă, se stabilesc și se aleg resursele materiale cu cel mai mare aport formativ, încât cu minim efort organizatoric să se obțină maximum de eficiență didactică. Este necesar să fie inventariate resursele materiale de care dispune școala și care pot fi utilizate la clasă.

Elevii din mediile și grupurile dezavantajate, aflate în risc accentuat, necesită intervenții cu caracter remedial adaptate contextului socio-economic (resurse insuficiente, acces redus la surse de informare, lipsa sprijinului din partea părinților, dezinteresul familiei pentru performanțele școlare).

Din acest punct de vedere, provocarea majoră pentru profesori constă în:

- stabilirea programului de educație remedială, prin **intervenții personalizate**, adaptate nevoilor individuale sau de grup;
- asigurarea logisticii necesare desfășurării activităților de învățare, în condițiile absenței mijloacelor tehnice și/sau a accesului limitat la serviciile de internet

Cum predau- ca răspuns la această întrebare, se vor formula activitățile de învățare. Varietatea experiențelor de învățare pe care profesorul le oferă elevilor are rolul de a armoniza demersul didactic cu particularitățile elevilor. Dacă sarcinile sunt personalizate în funcție de potențial de învățare, ritm, stiluri de învățare etc. atunci ele se constituie în experiențe care asigură progresul. În rubrica Activități de învățare se vor consemna activitățile preconizate a fi realizate de elevi. Vor fi formulate în termeni de rezultate, comportamente așteptate, în relație directă cu competențele specifice. Se solicită participarea elevilor la activități de observare, explorare, analiză, reflecție, esențializare, exersare, aplicare, extindere, transfer, creare de idei noi etc. Este necesar să se aibă în vedere că unei competențe specifice îi vor fi asociate mai multe activități de învățare, cu niveluri diferite de dificultate și complexitate. Profesorul are libertatea și totodată responsabilitatea ca, în funcție de nivelul și potențialul clasei, să propună sarcini diferențiate pentru a permite fiecărui elev să progreseze.

În proiectarea activităților educative, metodele active de grup stimulează și dezvoltă foarte mult învățarea prin cooperare, facilitează comunicarea, colaborarea și relaționarea între elevi, luarea deciziei, formarea opiniilor și înțelegerea corectă a realității. Aplicarea metodelor activ participative duce la o învățare mai activă și cu rezultate evidente, pregătind copiii de a fi capabili să ia decizii în rezolvarea unor situații neobișnuite. Dintre metodele activ-participative care se utilizează cu succes în predarea – învățarea și evaluarea noțiunilor școlare pot fi amintite: jocul didactic, metoda mozaic, metoda KWL „Știu- Vreau să știu – Am învățat”, instruirea programată, metoda Starbursting și altele.

Cum organizez grupul de elevi- în perechi, pe grupe, individual. Cum organizez activitatea în mediul online astfel încât să motivez elevii și să obțin un efect de participare omogenă pe durate de timp echilibrate. Unii dintre elevi manifestă reticență în a participa la activitățile online. În cazul particular al elevilor cu deficiență de auz, situația este complicată pentru că nu poți desemna în timp util elevul care trebuie să rezolve sarcina și se pierde timp prețios. De aceea, trebuie gândite soluții înainte de începerea orei. Ca un caz concret, pentru această situație, se pot pregăti cartonașe

cu numele elevilor sau cu anumite indicații, care vor fi prezentate în fața camerei de luat vederi astfel încât toți participanții la activitate vor înțelege ce au de făcut.

Cum evaluez- evaluarea didactică, cu toate formele, instrumentele și metodele ei, necesită maximă atenție în realizarea cu succes a remedierii în învățare. Se recomandă diversificarea metodelor, tehnicilor și instrumentelor de evaluare, îmbinând metodele tradiționale cu metodele complementare. Utilizați cât puteți de des autoevaluarea și interevaluarea. Elevii devin parteneri în procesul de formare și își conștientizează progresul, iar actul evaluativ devine sursă și șansă de învățare. Pentru sporirea motivației, concentrați-vă pe aspecte pozitive și evitați sancționarea aspectelor negative și a erorilor. Monitorizați evoluția elevilor cuprinși în activitățile de remediere.

Instrumentele online (RED ca și celelalte resurse) pot fi exploatate cu rezultate care motivează participarea elevilor. Elevii manifestă un entuziasm deosebit pentru evaluările de tip Google Quiz, mai ales atunci când pot relua testul și corecta erorile până când obțin punctajul maxim. Evaluările de tip quiz nu realizează o retenție eficientă a conținutului în memoria de lungă durată a elevilor. Repetând același test la câteva săptămâni distanță, elevii nu reușesc să atingă punctajul maxim. Situația se poate remedia prin reluarea conținuturilor vizate într-o abordare strategică diferită în funcție de creativitatea și de posibilitățile tehnice de care dispune cadrul didactic.

VI. BIBLIOGRAFIE:

1. Programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a X-a, aprobată prin OMEC nr. 4598 / 31.08.2004;
2. Programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a XI-a, aprobată prin OMEC Nr. 3252/ 13.02.2006
3. Mândruț O. (2010) Competențele în învățarea geografiei. Ghid metodologic pentru aplicarea curriculumului de geografie din învățământul preuniversitar, Editura Corint, București;
4. Mândruț O., Dan S. (2014), Didactica geografiei. O abordare actuală, Ed. Corint, București;
5. Ghid clasele IX-XII. Activități remediale și de tutorat. Unitatea de management al proiectelor cu finanțare externă. București 2020;
6. Geografie. Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor din anul școlar 2019-2020
7. Gherguț Alois (2006) Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polorom, Iași;
8. http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=10202&folderId=1323233&name=DLFE-7124.pdf
9. https://www.edu.ro/sites/default/files/23_Repere_metodologice_geografie_%C3%AEnv_pr_of_0.pdf
10. <https://www.didactic.ro/materiale-didactice/test-de-evaluare-initiala-la-clasa-a-XI-a>
11. <http://programe.ise.ro/>
12. https://rocnee.eu/sites/default/files/2021/curriculum/Programe-scolare-invatamant-special_OME_3702_2021.pdf
13. <http://programe.ise.ro>

AUTORI:

Coordonator ME – prof. MITRAN LIANA MARIA

Cadru didactic	Unitatea școlară de proveniență
Mitran Liana Maria	Școala Profesională Specială pentru Deficienți de Auz „Sfânta Maria”, București
Badea Emilia Verona	Școala Profesională Specială pentru Deficienți de Auz „Sfânta Maria”, București